

OPLEVELSERNE

Dostojevskijs København

D en svagelige Dostojevskij var plaget af sine skavanker i København. Det var svært for ham at sove. Han tilbragte megen tid liggende på en sofa i samtale med Wrangel. Men Dostojevskij har haft timer for sig selv, han lånte en del penge under sit besøg af både Wrangel og dennes hustru. Den 17. oktober 1865 skrev Dostojevskij i det wrangelske hjem et længere brev til veninden Apolinaria Suslova, og d. 18. oktober arbejdede han på sit nye værk: en psykologisk redegørelse for en forbrudelse, der senere og i en anden version, bliver til en af Dostojevskijs ypperste romaner, en af de bedste i verdenslitteraturen, værket "Forbrudelse og straf".

Dostojevskij, der havde været nødsaget til at pantsætte alt sit tøj i Wiesbaden, måtte nu låne i Wrangels kommode for at imødegå det kølere danske vejr. Dostojevskij var jo rejst på sommerferie sydpå for flere måneder siden. Han lånte et par flannelsbukser, nogle skjorter og en vest og en vinterhat, en vinterfrakke, et par gamacher og et varmt tæppe.

Dostojevskij holdt af gåture. Han har besøgt den russiske kirke til gudstjenesten søndag d. 15. oktober 1865. Han har passeret Den kejserlige legation, Kgs. Nytorv, Hovedvagten, Hotel d'Angleterre, Café a Porta, Erichsens Palæ med herretojsforretningen "Magasin Scandinave", Det Kgl. Teater og gaden med knejperne, og kigget på butikker i Norgesgade (Bredgade). Det er nærliggende, at Dostojevskij har besøgt Den moltkeske malerisamling i det russiske legationspalæ, for at bese den fornemme samling af gamle hollandske og italienske mestre. På Sct. Annæ plads stod Bissens statue af Adam Oehlenschläger. Dostojevskij kendte til både Adam Oehlenschläger og Søren Kierkegaard, hvis gravsted på Assistens Kirkegård på Nørrebro var et yndet udflyttsmål, og hvor han også kom forbi. Wrangel, der havde både ekvipage og hest, havde i sin invitation nævnt de københavnske museer og kysten langs Øresund. Droscher fik man på hvert et gadehjørne.

Dostojevskij på rejse

I løbet af sit liv rejste Dostojevskij flere gange til udlandet. Han boede her sammenlagt i fem og et halvt år. Dostojevskij besøgte mere end 50 europæiske byer, i nogle boede han længe, i andre opholdt han sig kun én dag. Han rejste

den sædvanlige, officielle måde at undersøge forskellige berømte steder i henhold til rejsevejledning og guidebøger. Flere rejseindtryk sammenfattede han i noter som udkom i tidsskrifter. Den sidste aften inden afrejse, pakkede

Dostojevskij selv sin kuffert med en fast rutine: Nat og dagtrøjer, strømper og tæpper, handsker, sko, et askebæger, cigaretter, saks og

kniv, en børste, aviser, samt eventuelle gaver han tog med hjem. Dostojevskij sorterede papirer, lagde dem i forskellige bunker påskrevet "aktuel" eller "uivigt", og var meget forsigtig med sine manuskripter, det sidste han pakkede ned i sin rejsekuffert.

”

...Hvor jeg har været mange steder, vil jeg helst end komme til København. Det er en god by.

Dostojevskij til Wrangel, 1865

fortrinsvist med tog og planlagte sine togrejser på klokkeslæt efter en køreplan. Der er mange erindringer om disse ture, breve fra Dostojevskij selv og noter fra hans hustru Anna. Forfatterens litterære værker afspejler hans indtryk af det han så. Dostojevskij var aldrig en rejsende i ordets bogstavelige forstand. Den store forfatter foragtede

Københavns havn set fra Øersgraven med Christiansborg Slot, 1865
Københavns Museum

Konfekt og søde sager

Fjodor Dostojevskijs afhængighed af sødt huskes af mange. Hjemme opbevarede han altid i æsker og skuffer vinbær, dadler, nødder, rosiner og frugt-

overflod af bær: Hindbær, solbær, vilde jordbær, havtorn. En særlig delikatesse var pinjekerner i honning og tørret frugt. Dostojevskij holdt særligt af rosiner og

Babajevs chokoladestik og kanderi i Moskva, 1860'erne

konfekt. Ifølge Wrangel var det en af de ting de to venner havde til fælles: de elskede søde sager. Man kunne intet få i Semipalatinsk, der blev ikke dyrket æbler, pærer eller kirsebær. Om vinteren fik man vilde, frosne æbler, og en stor sjældenhed var citroner fra Irbit. Om sommeren havde man derimod en

del til hans tilfredshed. Den skulle have en bestemt farve, fik den det ikke blev der tilføjet en skefuld koncentreret tebrüg (zavarka) mere, tilsat kogende vand fra samovaren.

... For kasinobesøgende, restauration a la carte for herrer og damer, i kælderens i Bredgade 33. De kasinobesøgendes opmærksomhed hentes på den nye, smagfuldt udstyrede kælder, restauration for herrer og damer, i Bredgade 33, lige overfor St. Annæ plads, hvor der efter theater tid kan erholdes varme og kolde retter, østers, alle sorter delikatesser og drikkevarer til moderate priser. Ligeledes kan erholdes et separat spilleværelse for 'l'homme eller whist-partier ...

Et godt bord til spise

... For kasinobesøgende, restauration a la carte for herrer og damer, i kælderens i Bredgade 33. De kasinobesøgendes opmærksomhed hentes på den nye, smagfuldt udstyrede kælder, restauration for herrer og damer, i Bredgade 33, lige overfor St. Annæ plads, hvor der efter theater tid kan erholdes varme og kolde retter, østers, alle sorter delikatesser og drikkevarer til moderate priser. Ligeledes kan erholdes et separat spilleværelse for 'l'homme eller whist-partier ...

Flyvehesten, lørdag d. 21. oktober - den niende dag Dostojevskij var i København

Den mauriske vinterhave i forlystelsestedet Casino i Amaliegade, 1865
Det Kongelige Bibliotek